

MKB-toets voorstellen Zuiveringsheffing

Doel MKB-toets

De MKB-toets is bedoeld om kleine ondernemers de gelegenheid te geven om op basis van hun praktijkervaring in een vroeg stadium input te leveren op beleids- of wetsvoorstellen. Alle deelnemers kunnen vrijuit en vertrouwelijk het voorstel bespreken. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn de werkbaarheid, uitvoerbaarheid en de regeldrukeffecten van de voorstellen voor het MKB.

Bij beleidsvoorstellen en voorgenomen wet- en regelgeving spelen veel uiteenlopende belangen een rol. Via de MKB-toets wordt in kaart gebracht wat de gevolgen zijn van het voorstel voor MKB'ers, zodat de belangen van het bedrijfsleven op een juiste manier kunnen worden afgewogen tegen andere maatschappelijke belangen. Niet elk bezwaar kan dus gehonoreerd worden, maar de geluiden van het bedrijfsleven worden wel serieus genomen.

Uitgangspunt is dat de paneeldeelnemers vertrouwelijk om zullen gaan met de voorstellen die door het departement aan het panel worden voorgelegd alsook met de uitkomsten van het panelgesprek.

Aanleiding voor nieuwe wetgeving

Heffingsformule

De hoogte van zuiverings- en verontreinigingsheffing is afhankelijk van de vervuilingswaarde van het water dat wordt geloosd. Om te bepalen wat de vervuilingswaarde is, wordt een formule gebruikt. In deze formule zijn het chemisch zuurstofverbruik (CZV) en stikstof-Kjeldall (N-Kj) de parameters. De hoeveelheid CZV en N-Kj in het afvalwater, van met name bedrijven, wordt bepaald door middel van laboratoriumonderzoek. Hierbij worden stoffen gebruikt die belastend zijn voor mens en milieu.

Een van deze stoffen is bijvoorbeeld kwik. Er ligt druk op om met het gebruik van deze belastende stoffen te stoppen. Daarnaast worden de kosten om deze stoffen af te voeren ook steeds hoger. Het gebruik van deze stoffen is in principe al niet meer toegestaan. Dit mag nu alleen nog maar plaatsvinden op grond van een uitzonderingspositie in Europese regelgeving. Het laboratoriumonderzoek voor de waterschappen en Rijkswaterstaat valt op dit moment onder deze uitzondering.

Het is echter niet mogelijk om het gebruik van de mens- en milieubelastende stoffen te vermijden bij het vaststellen van CZV en N-Kj. Daarom moet een alternatief worden gevonden voor deze parameters om toch de vervuilingswaarde van afvalwater vast te kunnen stellen.

In december 2020 heeft de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen ingestemd met een voorstellen voor alternatieve parameters.¹ Deze voorstellen zijn het afgelopen jaar doorontwikkeld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Tabel afvalwatercoëfficiënten

Voor de meeste MKB-bedrijven geldt dat de vervuilingswaarde van het afvalwater niet gemeten wordt, maar bepaald met de tabel afvalwatercoëfficiënten (zie artikel 2 van het Besluit vervuilingswaarde ingenomen Wwater). Aan de hand van deze tabel kan de vervuilingswaarde per m³ ingenomen water worden afgeleid. Er is echter gebleken dat de coëfficiënten en de bedrijfscategorieën die in deze tabel staan niet meer actueel zijn. Bovendien is gebleken dat ongeveer 95% van de belastingaanslagen wordt berekend met de coëfficiënt voor huishoudelijk afvalwater. Dit was aanleiding om nader naar nut en noodzaak van de tabel te kijken.

Inspelen op waardevol afvalwater

Op de zuiveringsinstallatie van waterschappen worden ook stoffen geloosd die bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van circulariteit waardevol zijn of die de werking van de rioolwaterzuiveringsinstallatie

¹ Kamerstukken II 2020/21, 35570 XII, nr.103, bijlage I en II.

(RWZI) verbeteren. Het is wenselijk om het afvoeren van deze stoffen op de RWZI te bevorderen, omdat het waterschap deze stoffen dan kan terugwinnen of kosten kan besparen.

Welke bedrijven worden geraakt

Alle bedrijven die lozen op het riool of op het oppervlaktewater. Alleen kleine bedrijven die nu een aanslag krijgen van een of drie vervuilingseenheden worden niet geraakt door deze voorstellen. Dit blijft ongewijzigd.

Oplossingsrichting/voorstel

Voorstel 1 (heffingsformule)

Om bij het bepalen van de vervuilingswaarde geen gebruik meer te maken van mens- en milieubelastende stoffen wordt een nieuwe heffingsformule voorgesteld op basis van de meest logische alternatieven voor CZV en N-Kj. Deze alternatieven zijn TOC (Total Organic Carbon) en TN_b (Totaal gebonden Stikstof)

De TOC-bepaling kan gebruikt worden voor het vervangen van de huidige CZV-bepaling. N-totaal omvat echter meer stoffen dan N-Kj en moet worden gecorrigeerd door nitriet en nitraat in mindering te brengen.

De aangepaste formule voor de zuiverings- en verontreinigingsheffing wordt daarmee:

$$\text{Vervuilingswaarde (aantal v.e.)} = \frac{Q \times (3 \times \text{TOC} + 4,57 \times (\text{TN}_b - (\text{NO}_2 + \text{NO}_3)))}{150}$$

Hierin zijn:

v.e. : vervuilingseenheden

Q : afvalwaterhoeveelheid (m³/d)

TOC : totaal organische koolstof (mg/l)

TN_b: totaal-stikstof (mg/l)

NO₂: nitriet-stikstof (mg/l)

NO₃: nitraat-stikstof (mg/l)

Voorstel 2 (Tabel afvalwatercoëfficiënten)

Omdat verreweg de meeste bedrijven de gemiddelde afvalwatercoëfficiënt hebben, lijkt het erop dat de tabel met bedrijfscategorieën weinig toevoegde waarde heeft. In plaats van de tabel geheel te actualiseren voor een paar bedrijven die buiten het gemiddelde vallen, wordt daarom voorgesteld om de tabel in het Besluit vervuilingswaarde ingenomen water te laten vervallen. In beginsel zullen bedrijven voortaan standaard een afvalwatercoëfficiënt krijgen die gelijk is aan het gemiddelde van huishoudens (0,023 v.e./m³, klasse 8).

Bestaande tabelbedrijven behouden gedurende een overgangperiode hun huidige coëfficiënt. Bij bedrijven die nu een lagere of een hogere coëfficiënt hebben dan de gemiddelde coëfficiënt van huishoudens, wordt tijdens de overgangperiode een individuele coëfficiënt vastgesteld. Daarbij is besproken dat een overgangperiode van maximaal vijf jaar redelijk lijkt.

Voorstel 3 (inspelen op waardevol afvalwater)

Een van de stoffen waar het waterschap nu belasting over heft is fosfaat. Vanuit circulariteit is echter wenselijk dat waterschappen deze stof zoveel mogelijk terugwinnen uit het afvalwater. Daarom wordt voorgesteld dat er een korting op de zuiveringsheffing mogelijk is als waterschappen het fosfaat terugwinnen. Deze korting zou dan toegepast worden bij bedrijven die nu zuiveringsheffing moeten betalen voor fosfaat. Op andere bedrijven heeft dit voorstel geen invloed.

Voorstel 4 (inspelen op waardevol afvalwater)

Een klein deel van de bedrijven loost hun afvalwater niet via het riool, maar via een tankauto of een aparte pijpleiding op de RWZI van het waterschap. Voor deze specifieke bedrijven wordt voorgesteld om de waterschappen de mogelijkheid te geven om buiten de zuiveringsheffing om afspraken te maken over de prijs van het zuiveren. Daarbij zal dan conform hoofdstuk 4b van de Mededingingswet (ook bekend als de Wet markt en overheid) de integrale kostprijs berekend aan deze bedrijven.

Deze prijs zou lager kunnen liggen dan de zuiveringsheffing, omdat er rekening gehouden kan worden met stoffen in het afvalwater die de kostprijs van de verwerking verlagen. Het gaat dan bijvoorbeeld om afvalwater dat de temperatuur van een RWZI verhoogd of afvalwater dat stoffen bevat die het waterschap anders in had moeten kopen.

Voor bedrijven die hun afvalwater op de openbare riolering lozen heeft dit voorstel 4 geen gevolgen.

Bijlage 1 toelichting zuiverings- en verontreinigingsheffing

Zuiveringsheffing

De zuiveringsheffing is een belasting van de waterschappen om de kosten van het zuiveren van afvalwater te dekken. Voor deze belasting zijn er twee soorten belastingplichtigen: huishoudens en bedrijven. De hoogte van de aanslag is afhankelijk van het aantal vervuilingseenheden dat wordt geloosd. Het bestuur van het waterschap stelt vast wat het tarief per vervuilingseenheid is. Dit mag niet meer dan kostendekkend zijn.

Verontreinigingsheffing

De verontreinigingsheffing is een belasting van de waterschappen en Rijkswaterstaat die opgelegd wordt aan huishoudens en bedrijven die water lozen op het oppervlaktewater. Deze belasting is niet direct te koppelen aan de kosten die gemaakt worden. De belasting komt wel ten goede aan maatregelen om de waterkwaliteit te bevorderen.

De waterschappen leggen de belasting op wanneer geloosd wordt op water dat zij beheren. Wanneer er geloosd wordt op Rijkswater dan legt Rijkswaterstaat de aanslag op.

Bepaling vervuilingswaarde

Voor de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing wordt de vervuilingswaarde en daarmee de hoogte van de belasting op dezelfde manier berekend. De wijze waarop dit gebeurt is wettelijk vastgelegd.

Voor huishoudens wordt op dit moment het aantal vervuilingseenheden (v.e.) gebaseerd op de huishoudgrootte. Daarbij is wettelijk bepaald dat eenpersoonshuishoudens betalen voor 1 v.e.; meerpersoonshuishoudens betalen 3 v.e..

Bij huishoudens mag de aanslag ook bepaald worden aan de hand van het drinkwatergebruik. Dit is echter een stuk gecompliceerder dan op basis van huishoudgrootte. Waterschappen kiezen hier tot nu toe daarom niet voor.

Bij bedrijven zijn er verschillende mogelijkheden om het aantal vervuilingseenheden te bepalen.

Kleine bedrijven

Als het aannemelijk is dat er minder dan 5 v.e. wordt geloosd dan wordt een aanslag van 3 v.e. opgelegd zonder verder te meten. Dit gaat bijvoorbeeld om zzp-ers of kleine kantoren.

Middelgrote bedrijven

Als het aannemelijk gemaakt wordt dat een bedrijf minder dan 1.000 v.e. loost en het afvalwater continu dezelfde samenstelling heeft dan kan gebruik gemaakt worden van de tabelafvalwatercoëfficiënten. Deze bedrijven worden dan ook de 'tabelbedrijven' genoemd. Het aantal v.e. wordt vastgesteld volgens de formule: $A \times B$, waarbij:

A = de hoeveelheid m³ in het kalenderjaar ingenomen water;

B = de afvalwatercoëfficiënt afgeleid uit de tabel in artikel 2 van het Besluit Besluit Vervuilingswaarde Ingenomen Water.

In de tabel staat per bedrijfscategorie vermeld wat de (gemiddelde) vervuilingswaarde is van afvalwater van die branche. Ook in dit geval wordt dus niet gemeten.

Grote bedrijven

De laatste categorie zijn de bedrijven die meer dan 1.000 v.e. per jaar lozen. Deze bedrijven worden de 'meetbedrijven' genoemd. In deze gevallen wordt het afvalwater gemeten, bemonsterd en geanalyseerd. Op basis hiervan wordt het aantal vervuilingseenheden berekend.